

RYSZARD PACUŁT

ROLA TRADYCJI SZKOŁY NA PRZYKŁADZIE LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO IM. H. SIENKIEWICZA W KĘDZIERZYNIE-KOŹLU

Liceum Ogólnokształcące im. H. Sienkiewicza w Kędzierzynie-Koźlu istnieje od 15 czerwca 1945 r. Jest to najstarsza szkoła średnia w mieście. W latach 1945—1970 liceum było niewielką szkołą liczącą przeciętnie 8 oddziałów. Jednocześnie w jego budynku, początkowo pod jedną dyrekcją, a potem pod oddzielnym kierownictwem, mieściła się szkoła podstawowa. Po wyprowadzeniu szkoły podstawowej z pomieszczeń liceum, co nastąpiło w 1970 r., rozpoczął się szybki rozwój placówki. Poważnie wzrosła liczba oddziałów i uczniów. Aktualnie w 19 oddziałach, pod kierunkiem 30 nauczycieli etatowych i 4 dochodzących, uczy się 480 uczniów. Nauka prowadzona jest w profilach: podstawowym, humanistycznym, biologiczno-chemicznym i matematyczno-fizycznym. Przeciętnie szkołę kończy około 100 absolwentów. Do końca roku szkolnego 1981/1982 świadectwa dojrzałości lub świadectwa ukończenia szkoły uzyskało 2048 dziewcząt i chłopców. Większość z nich podjęła studia wyższe.

Według opinii władz oświatowych Liceum Ogólnokształcące im. H. Sienkiewicza w Kędzierzynie-Koźlu charakteryzuje się dobrym poziomem nauczania i właściwie zorganizowaną pracą wychowawczą. W środowisku liceum cieszy się uznaniem. Spośród innych szkół średnich wyróżnia się przywiązaniem do tradycji swojego 37-letniego istnienia.

Utworzone w 1945 r. liceum było szkołą, która powstawała zupełnie od podstaw i nie mogła nawiązać do żadnych wzorców. W tej sytuacji ważne dla szkoły było wytworzenie pewnych zwyczajów, które powtarzane i rozwijane stały się tradycją kolejnych pokoleń wychowanków. W dziedzinie tej liceum wyprzedziło inne szkoły swojego regionu. Już bowiem w połowie lat pięćdziesiątych wypracowano swój własny ceremoniał, który (z pewnymi modyfikacjami) stosowany jest do chwili obecnej. Kontynuowanie określonych poczynań wychowawczych oraz konsekwentne utrzymywanie zwyczajów wprowadzonych w minionych latach stanowi ważny kierunek pracy wychowawczej szkoły w pielęgnowaniu i rozwijaniu tradycji. Rada Pedagogiczna, organizując określoną działalność wychowawczą, wychodzi z założenia, że szkoła, która istnieje stosunkowo krótki okres czasu i która nie może odwołać się do swojej historycznej przeszłości, tym bardziej musi dbać o podtrzymanie tych elementów swej tradycji, które łączą następujące po sobie roczniki młodzieży pobierającej naukę w szkole.

Uroczystości szkolne, zwłaszcza rozpoczęcie roku szkolnego, półmtek, studniówka, pożegnanie absolwentów, wręczenie dyplomów oraz zakończenie roku szkolnego, od kilkudziesięciu już lat posiadają określony ceremoniał przestrzegany przez młodzież i nauczycieli. Uroczystościom tym towarzyszy od 1959 r. sztandar oraz od 1970 r. hymn szkoły. Starannie organizowane są również akademie z okazji rocznic i świąt państwowych. Ceremoniał stosowany podczas tych wszystkich ważnych uroczystości integruje młodzież uczącą się w szkole. Ten sam cel przyświeca udziałowi uczniów w imprezach pozaszkolnych, takich jak: obchody święta 1 Maja, rocznica wyzwolenia miasta (18 marca) lub Dzień Wojska Polskiego (12 października). Udział w tych uroczystościach wyrabia u młodzieży ambicję godnego reprezentowania szkoły na zewnątrz i kształtuje szacunek dla sztandaru, tarczy i emblematu szkoły.

Specyficzną rolę w utrwalaniu tradycji odgrywają uroczystości organizowane w ramach tygodnia patrona szkoły. Patron szkoły, a jest nim od 1959 r. Henryk Sienkiewicz, wiąże dzień dzisiejszy szkoły z przeszłością historyczną naszego narodu. Wyłącznym wysiłkiem młodzieży, pod kierunkiem nauczyciela-polonisty, zorganizowano Salę Patrona. Stworzyło to możliwość podejmowania różnych poczynań wychowawczych, które angażują praktycznie biorąc całą młodzież i stanowią ważny element tradycji szkoły. Zaliczyć do nich można: gromadzenie różnorodnych wydań dzieł pisarza, organizowanie konkursów o jego życiu i twórczości oraz odbywanie, w miarę istniejących możliwości, wycieczek do miejsc upamiętnionych pobylem Sienkiewicza.

Drugi kierunek związany z utrzymywaniem tradycji szkoły polega na ukazywaniu jej dorobku poprzez osiągnięcia uczniów i absolwentów. Zapoczątkowany on został pod koniec lat sześćdziesiątych i od tego czasu jest konsekwentnie utrzymywany i rozwijany. Działalność wychowawcza związana z tym kierunkiem jest różnorodna. Zmierza ona do wyrobienia wśród uczniów poczucia dumy z faktu przyjęcia ich do tej

szkoły i wywołania u nich chęci dorównania swym starszym kolegom w ich szkolnych i życiowych osiągnięciach.

Dużą rolę w realizacji tych poczynań pełni Sala Tradycji Szkoły. Powstała ona w 1971 r. jako jedna z pierwszych na Opolszczyźnie. Sala Tradycji Szkoły stanowi miejsce, w którym zgromadzono najstarsze dokumenty szkoły, odznaczenia nadane szkole, dyplomy i puchary zdobyte w zawodach sportowych. Znajdują się w niej także spisy wyróżniających się uczniów oraz wybitnych absolwentów. W księgach pamiątkowych utrwalone są wpisy oficjalnych gości, uczestników zjazdów wychowanków i absolwentów goszczących w szkole. Albumy fotograficzne i wycinki z prasy dokumentują przeszłość szkoły. Sala Tradycji Szkoły jest niejako wizytówką liceum i dlatego systematycznie wykorzystuje się ją w procesie wychowawczym. Już kandydaci do liceum, odwiedzający szkołę kilka miesięcy przed egzaminami wstępnymi, kończą swój pierwszy pobyt na terenie szkoły w Sali Tradycji. Tutaj odbywa się także wpis do księgi pamiątkowej uczniów rozpoczynających naukę w klasach pierwszych oraz absolwentów kończących naukę w szkole. Przez fakt ten uczniowie klas pierwszych potwierdzają swą przynależność do społeczności szkolnej, a absolwenci po czterech latach nauki żegnają się ze swoją szkołą. Każdy z uczniów i absolwentów utrwala w ten sposób pamięć o sobie. Momenty te mają uroczysty i wzruszający charakter.

W rozwijaniu tradycji szkoły znaczną rolę odgrywa znajomość przez uczniów historii szkoły. Aby była ona w miarę powszechna, każdy uczeń przyjęty do szkoły po 1970 r. otrzymywał publikację „Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Kędzierzynie-Koźlu”.

Corocznie w pierwszych tygodniach nauki wychowawcy klas pierwszych przeprowadzają zajęcia z wychowania obywatelskiego w Sali Tradycji. Zapoznają tam uczniów z przeszłością i teraźniejszością szkoły. Lekcje te posiadają na ogół duże walory wychowawcze, uczą szacunku dla osiągnięć szkoły i ludzi, których praca ukształtowała tę placówkę.

Po zapoznaniu się przez uczniów klas pierwszych z dziejami szkoły organizowany jest dla nich corocznie konkurs ze znajomości przeszłości i teraźniejszości liceum. Dowcipnie sformułowane pytania oraz odpowiedni program artystyczny towarzyszący imprezie wywołuje duże zainteresowanie konkursem wśród uczniów wszystkich klas.

Utrwalaniu historii szkoły służą również kroniki prowadzone systematycznie od wielu lat. Zapisy kronikarskie obejmują życie szkoły, organizacji uczniowskich, biblioteki oraz poszczególnych klas.

Ważne miejsce w podtrzymywaniu tradycji szkoły odgrywa ukazywanie miejsca i roli absolwentów szkoły w życiu społeczno-politycznym naszego kraju. Poprzez ich dokonania wskazuje się uczniom możliwości i perspektywy życiowego awansu. Aby młodzieży przybliżyć sylwetki wyróżniających się absolwentów, organizuje się zjazdy, spotkania i różne inne zajęcia wychowawcze. Punktem wyjścia wszystkich tych poczynań był I zjazd absolwentów, zorganizowany w 1970 r. Po nim nastąpiły dalsze spotkania absolwentów (w mniejszych grupach) oraz kolejny zjazd w 1980 r. Uczniowie uczestniczyli w większości imprez organizowanych podczas zjazdów. Mogli więc osobiście poznać wielu absolwentów, którzy dotychczas znani im byli jedynie z doniesień środków masowego przekazu. Nawiazane w ten sposób kontakty podtrzymane

zostały poprzez dalsze spotkania absolwentów z młodzieżą. Uczestniczą w nich znani dziennikarze, jak Karol Szyndzieltorz, uczeni, jak profesor dr hab. Karol Jonca, a także absolwenci pracujący na Opolszczyźnie, niekoniecznie na eksponowanych stanowiskach. Każdy z uczestników tych spotkań przekazuje uczniom informacje z zakresu swojej specjalności, a także ujawnia uczniom więź ze szkołą, w której przed laty spędził kilka lat swojego życia. Dzisiejsi uczniowie posiadają stosunkowo duże możliwości poznania dróg życiowych absolwentów. W Sali Tradycji eksponuje się materiały poświęcone absolwentom, o których aktualnie mówi się i pisze w kraju. Takim absolwentem jest np. dr Manfred Gorywoda, sekretarz KC PZPR.

Materiały związane z osiągnięciami absolwentów cyklicznie prezentuje się także na specjalnej gazetce ściennej. Liceum głównie przygotowuje młodzież do studiów, toteż w pracy wychowawczej zwraca się uwagę na naukowe osiągnięcia absolwentów. W tym celu młodzież zgromadzona w sekcji bibliotekarskiej, pod kierunkiem bibliotekarki szkolnej, opracowała kartotekę pt. „Dorobek naukowy naszych absolwentów”. W kartotece ujęto wydawnictwa zwarte oraz artykuły kilkudziesięciu absolwentów. Oczywiście lista nie jest kompletna, bowiem nie o wszystkich absolwentach szkoła posiada informacje. W oparciu o opracowaną kartotekę organizuje się w początkach roku szkolnego wystawy wybranych publikacji w celu zapoznania z nimi uczniów klas pierwszych. Kartoteka dorobku oraz zbiór prac naukowych absolwentów są systematycznie uzupełniane.

Również lekcje wielu przedmiotów służą do prezentowania absolwentów i dorobku szkoły. Najczęściej ma to miejsce na zajęciach z wychowania obywatelskiego, m. in. występuje ta możliwość przy realizacji takich tematów, jak: „Wybieramy zawód”, „Cechy absolwenta liceum”, „Organizacje działające w szkole”, „Aktualne wydarzenia w kraju i na świecie”, „Co to znaczy dobrze pracować?”

Możliwość wspomnienia o absolwentach występuje także na lekcjach matematyki, fizyki, historii, geografii i biologii. Nauczyciele tych przedmiotów przy realizacji określonych tematów zwracają uwagę na wkład naszych absolwentów w rozwiązywanie niektórych problemów naukowych. Na lekcjach przysposobienia obronnego demonstruje się młodzieży album oficerów Ludowego Wojska Polskiego będących absolwentami szkoły.

Skuteczność powyższych działań uzależniona jest od znajomości przeszłości szkoły przez pracujących w niej nauczycieli. Dlatego dyrekcja szkoły w swej pracy instruktażowej z kadrą pedagogiczną zwraca uwagę także i na te problemy.

Omówione powyżej zabiegi wychowawcze zmiierzają do wyrobienia więzi emocjonalnej wychowanków ze szkołą, która ich kształci i wychowuje. Celem ich jest również kultywowanie tradycji dobrej nauki i właściwej postawy społecznej. Wieloletnia obserwacja młodzieży wskazuje, że cele te są przez kadrę pedagogiczną szkoły osiągnane w stopniu dobrym. Nie znaczy to, że cała młodzież przejęta jest tradycją i dorobkiem szkoły. Generalnie jednak wychowankowie cenią sobie pobyt w szkole i po latach z szacunkiem podkreślają jej dorobek dydaktyczny i wychowawczy.